

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Pavel Fořt, *Jiří Reinsberg (1918–2004) ve světle písemné pozůstalosti,*

Praha: KTF UK, 2015

V okamžiku, kdy čtu o P. Jiřím Reinsbergovi, mi přicházejí na mysl slova sv. Pavla: „I kdybyste měli tisíce vychovatelů v Kristu, otců mnoho nemáte, neboť v Kristu Ježíši jsem vás já přivedl k životu skrze evangelium“ (1 Kor 4,15). Otec Jiří mne nekřtil, přesto je – jak s vděčností vyznávám – mým otcem, neboť mne fakticky v Kristu přivedl k životu s Trojjediným Bohem. Mám tedy velkou radost z toho, že kolega ing. Pavel Fořt věnoval Jiřímu Reinsbergovi diplomovou práci, v níž zdařile prohloubil stav vědomostí o tomto dobrém knězi a umožnil další bádání o něm tím, že poskytl pomůcku k archivnímu fondu, který je uložen v Centru dějin české teologie (CDČT).

Již první dvě kapitoly, které jsou věnovány současnému stavu bádání a archivním fondům, v nichž lze dohledat dokumenty týkající se Jiřího Reinsberga, jasně ukazují, kolik práce tu lze vykonat: Bylo by třeba usilovat o zachycení ústních či písemných svědectví pamětníků (které by bylo třeba nejprve identifikovat) a o jejich doplnění resp. korekci prostřednictvím písemných pramenů publikovaných i archivních; o sestavení bibliografie jeho publikací a seznamu jeho příspěvků v rozhlase a televizi; o shromáždění fragmentů Reinsbergovy pozůstalosti a korespondence rozptýlených mezi pamětníky. I Fořtův přehled archivních fondů otevírá pole, které si žádá hlubší uchopení. Jednak v tom smyslu, že zmíněné fondy nebyly zhodnoceny všestranně: např. u Farního archivu týnské farnosti se autor soustředí na absenci osobních předmětů a dokumentů, nezmiňuje však texty související s Reinsbergovým kněžským působením; podobně u Archivu pražského arcibiskupství píše o osobní složce, ale nevšimá si dokumentů spojených s farností, a také u Archivu bezpečnostních složek hovoří jenom o osobních spisech – bylo by však třeba žádat o rešerši mnohem hlubší. Druhou rovinu tohoto úkolu představuje neúplnost ve výčtu archivních fondů, které by bylo třeba prostudovat. Jen namátkou: Archiv hl. m. Praha, fond Masarykovo I. státní československé reálné gymnasium, Praha II – Nové Město, Křemencova ul. 12 a fond Jiráskovo gymnasium Praha II. – Nové Město, Resslova 10; spisovna Papežské koleje Nepomucenum; rozptýlené archiválie pojící se k Legio angelica (mj. CDČT); Vojenský historický archiv (pro působení v čs. zahraniční armádě); Archiv Univerzity Karlovy, fond Katolická teologická fakulta (složka k nostrifikaci studia); Národní archiv, fondy spojené s pražskou arcidiecézí za komunismu, atd.

To řečeno, nutno dodat, že velkou zásluhou posuzované práce je právě to, že celé toto pole budoucí badatelské práce poprvé odkrývá komplexním způsobem. Pavel Fořt si je toho dobře vědom, jak ukazují i jeho závěrečná slova (s. 56).

Třetí kapitola představuje život, působení a vliv Jiřího Reinsberga.

- Velká pozornost je věnována rodině. Na tomto poli vykonal autor pozoruhodný kus práce, když se mu podařilo objasnit bezprostřední rodopis sledované osobnosti, jeho národnost a „rodovou“ náboženskou příslušnost, a také představit užší i širší rodinu. Jde o velmi zajímavou pasáž diplomové práce přinášející mnoho nových (resp. nově sestavených) poznatků.

- Rovněž rekonstrukce Reinsbergova obrácení v kontextu rodinných styků s Emauzským klášterem a posléze s P. Methodem Klementem OSB i jeho *Legio angelica* vrhá nové světlo na jeho život a na genezi jeho kněžského povolání.
- Co se týče jeho vyslání ke studiu do Říma (s. 33), pokládám za nejpravděpodobnější, že v něm hlavní role připadla Mons. Janu Boháčovi, který měl v této věci dlouhodobě velký vliv. Snad by se to dalo vyčíst z dokumentů v neuspořádaném fondu Arcibiskupství pražské – ordinariát (Národní archiv).
- Kratičká zmínka o týnském kaplanovi P. Eduardu Olivovi (s. 37) by si byla zasloužila větší pozornost, protože šlo o muže, který sice získal za války a po ní veliké zásluhy, později se však stal členem KSČ, spolupracovníkem StB, čelním představitelem Mírového hnutí katolického duchovenstva a kapitulním vikářem litoměřické diecéze. Tento vztah mohl mít vliv na Reinsbergovo postavení a působení v letech komunismu.
- Zdravotní obtíže r. 1950 (s. 37) mohly být jistě objektivní, mohlo však také jít o alibi ve vztahu k těm představitelům církevní politiky, kteří na kněze (zvláště absolventy římských studií) vyvíjeli nejrůznějšími hrozbami veliký tlak a žádali jejich kolaboraci; podobných „neuróz“ a „vyčerpaností“ bylo tehdy vícero.
- K řádkům o spolupráci s Josefem Myslivcem, jež byla skutečně klíčová a dosud není dobře objasněna, by bylo bývalo třeba připojit zmínku o článku: OTÝPKOVÁ, Petra. Katolický aktivista a politický vězeň dr. Josef Myslivec: pokus o analýzu jeho zatčení a vyšetřování. *Studia theologica* 39/2010, s. 63–71. Ke *Svatohavelskému zpěvníku* (s. 43) měl být připojen údaj o jeho publikaci: *Svatohavelský zpěvník: Cantus Sangalenses Pragenses*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008.
- Celá práce volá po zmínce řady Reinsbergových spolupracovníků různého druhu a širokého okruhu jeho přátel. Nebylo to však v dané práci možné – některá jména jsou citována v souvislosti s jeho „vlivem“ (s. 48). Rád bych pro futura rei memoria zmínil alespoň nepřilíš známé, ale intenzivní přátelství s P. Františkem Danielem Merthem (1915–1995), za nímž Reinsbergovi v létě jezdili do Strašína u Sušice.
- Fořtovy vývody o Reinsbergově nespolečnosti s režimem (s. 43–44) sdílím. Jen hlubší studium archiválií v ABS (míněno: ve spisech vedených na osoby Reinsbergovi blízké, v nichž jsou o něm zmínky) by mohlo do věci vnést další světlo.
- Datum jmenování monsignorem (s. 45) by se snad dalo upřesnit dotazem u nunciatury nebo z *Acta curiae* nebo z dobového *Katolického týdeníku*.
- Slova o působení po r. 1989 měla obsahovat alespoň zmínku o nadstandardním vztahu Reinsberga k nunciovi Coppovi. Pravděpodobně jsou o něm zmínky i v COPPA, Giovanni. *Ten years (and a bit more) of diplomatic life in Prague: addresses and speeches (1990–2001)*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. Viz též dopisy v kart. 3 inv. č. 24.
- Kratičká je kapitola „Názory a myšlenky“. Autor téma odkládá slovy „podat rozbor a syntézu Reinsbergova myšlenkového odkazu přesahuje rámec této práce“ a dovětkem „v případném usoustavnění názorů a myšlenek Jiřího Reinsberga spatřujeme prostor pro samostatnou akademickou závěrečnou práci“ (s. 47). Potěšující je informace o tom, že „rozsáhlý soubor audio nahrávek údajně v současné době připravuje ke knižnímu vydání nakladatelství Triton“.
- Také hodnocení významu osobnosti Jiřího Reinsberga je odloženo jako nepřislušné (s. 48). Myslím, že v tomto bodě měl autor přeci jen vyvinout více snahy.

Čtvrtá a pátá kapitola je věnována pozůstalosti Jiřího Reinsberga, která tvoří samostatný archivní fond v CDČT. Autor zmiňuje historii fondu, jeho charakteristiku i způsob jeho zpracování. Poskytnuta je rovněž jeho stručná charakteristika. Na tyto pasáže pak plynule navazuje příloha, jež je integrální součástí diplomové práce. Přináší zevrubný inventář archivního fondu. Ten je členěn do sedmi kartonů:

- 1) Doklady; Sanctae Missae (Inv. č. 1–17)
- 2) Korespondence (Inv. č. 18–23)
- 3) Korespondence; Osobní (zápisníky; různé) (Inv. č. 24–36)
- 4) Práce vlastní (Inv. č. 37–53)
- 5) Práce cizí (Inv. č. 54–67)
- 6) Práce cizí; Fotografie; Ostatní (Inv. č. 68–84)
- 7) Ostatní; Rodinná dokumentace (Inv. č. 85–103)

Inventarizace je velmi pečlivá, podrobná, provázejí ji výkladové poznámky. Autor poskytl neobyčejně cennou pomůcku pro orientaci v archivním fondu a tak i pro další bádání.

Z hlediska gramatického a stylistického není mnoho co vytknout. Rozsah je adekvátní. Celková typografická úprava je vyhovující. Citační pravidla KTF UK jsou v zásadě dodržována.

Úhrnem: Ing. Pavel Fořt předložil kvalitní studentskou kvalifikační práci přinášející nové, cenné poznatky o významné postavě dějin místní církve v českých zemích 20. století. Diplomová práce splnila svůj hlavní cíl: umožňuje orientaci ve fondu Jiří Reinsberg (CDČT) a je pro budoucnost nezbytnou pomůckou při bádání o tomto pastýři a liturgikovi. **Rozhodně se vyslovuji pro to, aby byla tato diplomová práce při obhajobě hodnocena kladně.**

U obhajoby bych rád v rámci konečné diskuse zvěděl něco o Reinsbergově teologickém porozumění toho, co je shrnuto do pojmu „liturgie“. Jinak řečeno, zajímá mne, jak (by) tento pojem definoval.

Praha, 20. 7. 2015

prof. PhLic. Vojtěch Novotný, Th.D.